

**HANEFİ MEZHEBİNDE
AHAD HABER TEORİSİ:
Ali El-Kârî Örneği**

Hasan KAYAPINAR

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-154-4

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Kitap Adı

Hanefi Mezhebinde Ahad Haber Teorisi:
Ali El-Kârî Örneği

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Akademişyen Dizgi Ünitesi

Yazar

Hasan KAYAPINAR

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

DOI

10.37609/akya.1881

GENEL DAĞITIM

Akademişyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

İslam Hukukunun, Kur'an'ın nüzul döneminde sistematik şekilde düzenlendiği söylenemez. Bu dönemde karşılaşılan problemlere dair ya ayet nazil olmakta ya da söz konusu problemler Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından çözüme kavuşturulmakta idi. Ancak daha sonra mezheplerin teşekkül döneminde, mevcut veriler sistematik hale getirilmiş, yeni karşılaşılan hâdiseler için de çözüm yöntemleri oluşturulmuştur.

Çözüm yöntemlerinin klasik literatürdeki ismi ise fıkıh usûlüdür. Her fıkhi ekolün kendine göre bir fıkıh usûlü anlayışı vardır. Mezhep âlimleri kendi usûllerini anlatmak için usûl kitapları telif etmiştir. Bunun yanında nazarî usûl kitapları telif edilmesinin yanında mezheplerin amelî hükümlerini delilleriyle ele alan bazı kitaplar da mevcuttur. Bu kitaplarda, nazarî olarak ele alınan fıkıh usûlü kaidelerinin uygulanış şekilleri gösterilir.

Bizim bu çalışmamızda ele aldığımız Fethu Bâbi'l-Înâye isimli eser de Ali el-Kârî'nin yazmış olduğu müdellel bir fûru'-ı fıkıh kitabıdır. Müellif bu kitapta Hanefî mezhebinin delillerini ele almakta ve Hanefî mezhebinin eleştirildiği noktalarda mezhebin bu konudaki tutumunu açıklamaktadır. Hanefî mezhebinin eleştirildiği en önemli noktalardan birisi de âhâd haberin kullanımı konusunda olduğundan, müellif daha çok bu konuyu ele almaktadır.

Çalışmamızda yardımlarını esirgemeyen hocam sayın Prof. Dr. Nasi ASLAN'a, sık sık yardım aldığım değerli öğretim elemanları Yrd. Doç. Fatih ORHAN, Yrd. Doç. Mustafa HAYTA, Arş. Gör. Ömer KORKMAZ'a ve çalışmamızı teknik konularında çok yardımcı olan değerli meslektaşım Arş. Gör. Musa Osman KARATOSUN'a teşekkür ederim.

Hasan Kayapınar

KISALTMALAR

- a.s. : aleyhi's-salâtü ve's-selam
b. : ibn/ ođlu
bkz. : bakınız
bnt. : bint/ kızı
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
dđr. : Diđerleri
h. : hicrî
H.N. : hadîs no
Hz. : hazreti
İFAV. : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi Vakfı
nşr. : neşreden
s. : sayfa
s.a.s. : sallallahu ve sellem
sy. : sayı
trc : tercüme eden
ts. : tarihsiz
v. : vefat
y.y. : yayın yeri yok
- a.s. : aleyhi's-salâtü ve's-selam
b. : ibn/ ođlu
bkz. : bakınız
bnt. : bint/ kızı
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
dđr. : Diđerleri
h. : hicrî
H.N. : hadîs no
Hz. : hazreti
İFAV. : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi Vakfı
nşr. : neşreden
s. : sayfa
s.a.s. : sallallahu ve sellem
sy. : sayı
trc : tercüme eden
ts. : tarihsiz
v. : vefat
y.y. : yayın yeri yok

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ	9
1.1. Çalışmanın Konusu ve Kapsamı	9
1.2. Çalışmanın Amacı	11
1.3. Araştırmada Takip Edilecek Metot ve Teknikler	12

BÖLÜM 2

HABER	15
2.1. Bilginin Kaynağı	15
2.2. Haber Nazariyesi	15
2.3. Haberin Kısımları	24
2.3.1. Hanefîlerin Taksiminde Haber	25
2.3.1.1. Mütevâtir Haber	26
2.3.1.2. Meşhur Haber	30
2.3.1.3. Âhâd Haber	32
2.3.2. Cumhurun Taksiminde Haber	32
2.4. Âhâd Haber	32
2.4.1. Tarihi Düzlemde Âhâd Haber	33
2.4.1.1. Hz. Peygamber Döneminde Âhâd Haber	33
2.4.1.2. Sahabe Döneminde Âhâd Haber	35
2.4.2. Bilgi Değeri	36
2.4.3. Mezheplere Göre Âhâd Haber	39
2.4.3.1. Hanefî Mezhebinde Âhâd Haber	40
2.4.3.1.1. Âhâd Haberin Kullanılabileceği Alanlar	42
2.4.3.1.2. Âhâd Haber Râvîlerinin Taksimi	45
2.4.3.1.3. Râvîde Aranan Şartlar	47
2.4.3.1.4. Âhâd Haberi Kabul Şartları	50
2.4.3.2. Cumhura Göre Âhâd Haber	57

BÖLÜM 3

ALİ el-KÂRÎ'NİN ÂHÂD HABERE YAKLAŞIMI	61
3.1. Ali el -Kârî'nin Hayatı.....	61
3.1.1. Yaşadığı Asra Genel Bakış	61
3.1.2. Hayatı ve İlmi Şahsiyeti	62
3.1.3. Hocaları	64
3.1.4. Eserleri	64
3.2. Ali el-Kârî'ye Göre Âhâd Haberin Değeri.....	65
3.3. Mürsel Hadîs	72
3.4. Âhâd Haberin Uygulanması.....	74
3.4.1. Âhâd Haberin Kitaba Göre Konumu.....	75
3.4.1.1. Başın Farz Olan Mesh Miktarı	75
3.4.1.2. Namahreme Dokunmanın Abdeste Etkisi.....	77
3.4.1.3. İhramlının Nikahı	78
3.4.1.4. Nikahta Veli İzni	80
3.4.1.5. Boşanmış Kadının Nafaka Hakkı	81
3.4.2. Âhâd Haberin Meşhur Habere Göre Konumu.....	85
3.4.2.1. Namazdaki Kahkahanın Abdeste Etkisi	85
3.4.3. Âhâd Haberin Kıyasa Göre Konumu	86
3.4.3.1. Musarrât Hayvanın Hükümü	86
3.4.3.2. Abdestte Niyetin Hükümü	89
3.4.3.3. Cuma Hutbesi	90
3.4.3.4. Zekâtta Mükellefiyet.....	91
3.4.3.5. Şiğar Nikahı	93
3.4.3.6. Alışverişte Şart Muhayyerliği.....	94
3.4.3.7. Alışverişte Meclis Muhayyerliği	96
3.4.4. Âhâd Haberin Umûmu'l-Belvâda Vârid Olması.....	99
3.4.4.1. Büyük Havuz Ölçüsü.....	99
3.4.4.2. Mescitte Cenaze Namazı	100
3.4.4.3. Yırtıcı Hayvanların Artığı.....	101
3.4.5. Âhâd Haberin Diğer Bir Âhâd Habere Göre Konumu.....	103
3.4.5.1. Abdestte Bismelinin Hükümü	103
3.4.5.2. Tilavet Secdesinin Hükümü.....	104
3.4.5.3. Köpeğin Yaladığı Kabın Hükümü	106
3.5. Haberlerin Tearuzu ve Tercih.....	107

3.5.1. Vaktin Çıkmasının Namaza Etkisi.....	108
3.5.2. Oturarak Namaz Kılan İmama Uymak.....	109
3.5.3. İbadetlerin Vasıyeti.....	110
3.5.4. Merkep ve Katır Artığının Hükümü.....	112

BÖLÜM 4

SONUÇ.....	115
4.1. Sonuç.....	115
KAYNAKÇA.....	118

KAYNAKÇA

- Abdulkaki, Muhammed Fuad (2001), *el-Mu'cemu'l-Müfehres*, Kahire: Dar'ul-Hadis.
- Ahmed b. Hanbel, Ebü Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybânî (1995), *el-Müsned*, XV nşr.: Şuayb el- Arnaut, Beyrut: Müesseset-ür'Risâle.
- Ahmed Naim (1980), *Tecrid-i Sarih Tercümesi*, I, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Ali el-Kari, Nureddin Ali b. Sultan Muhammed (2009), *Fethu Babi'l-İnaye Bi-Şerhi'n-Nükaye*, nşr.: Ahmed Ferit Mizyadi, Beyrut: Daru'l-Kütübî'l-İlmiye.
- _____, (1997), *Şerh Fikhi'l-Ekber*, nşr.: Mervan Muhammed eş-Şe'ar, Beyrut: Dar'un-Nefais.
- _____, (2006), *Şerhu Muhtasari'l-Menar el-Müsemma Tavzihi'l-Mebani ve Tenkihü'l-Meani*, nşr.: İlyas Kaplan, Beyrut: Daru Sadir.
- Âmidî, Ebü'l-Hasan Seyfeddin Ali b. Muhammed (2003), *el-İhkam fi Usüli'l-Ahkâm*, nşr.: Abdurrezzak el-Afifi, Riyad: Dar'üs-Samiî.
- Apaydın, Yunus (2006), "Mütevâtir", *DİA*, İstanbul, XXXII, 208-210.
- _____, (2004), "Meşhur", *DİA*, İstanbul, XXIX, 368-371.
- _____, (1996), "Haber-i Vahid", *DİA*, İstanbul, XIV, 355-363.
- _____, (1992), "Hanefî Hukukçuların Hadîs Karşısındaki Tavırlarının Bir Göstergesi Olarak Manevi İnkıtâ' Anlayışı", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Kayseri, sayı: 8, 159-193,
- Askalânî, Ebü'l-Fazl Şehabeddin Ahmed İbn Hacer (2007), *Nuhbetü'l-Fiker fi Istalahi Ehli'l-Eser*, nşr.: Abdulhamid b. Salih b. Kasım, Beyrut: Dar'u ibni Hazm.
- Aslan, Nâsi (2014), *İslam Hukukunda Yargılama Etiği ve İlkeleri*, Adana: Karahan.
- _____, (2004), "Hanefîlerin Umûmü'l-Belvâ ve Mâlikîlerin Amel-i Ehl-i Medîne İlkesi Bağlamında Haber-i Vahid'in Değeri Üzerine", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Adana, sayı: 2, 19-31.
- Atar, Fahrettin (2011), *Fikih Usülü*, İstanbul: İfav Yayınları.
- Ayni, Ebü Muhammed Bedreddin Mahmûd b. Ahmed (1980), *el-Binaye fi Şerhi'l-Hidaye*, nşr.: Muhammed Ömer, Beyrut: Dârü'l-Fikr.
- Bağdadi, Ebü Bekr el-Hatîb Ahmed b. Ali (ts), *el-Kıfaye fi İlmi'r-Rivaye*, nşr.: Ebu Abdurrahman es-Surki, Medine: el-Mektebe'ül-İlmiye.
- _____, (2001), *Târihu Medîneti's-Selam*, nşr.: Busar Avvar Maruf, Beyrut: Daru'l-Çarbi'l-İslami.
- Bardakoğlu, Ali (1997), "Hanefî Mezhebi", *DİA*, İstanbul, XVI, 1-21.
- Basrî, Ebü'l-Hüseyn Muhammed b. Ali (1965), *el-Mu'temed fi Usüli'l-Fikh*, nşr.: Muhammed Hamidullah, Dimaşk: el-Ma'hed'ül-İlmiyyü'l-Fransiyyü.
- Bedir, Murtaza (2004), *Fikih Mezhep ve Sünnet*, İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Beyhakî, Ebü Bekr Ahmed b. el-Hüseyn (2003), *es-Sünenü'l-Kübrâ*, nşr.: Muhammed Abdulkadir Ata, Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Bilmen, Ömer Nasuhi (1962), *Büyük Tefsir Tarihi*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Buhârî, Alaüddin Abdülaziz b. Ahmed (2009), *el-Keşfü'l-Esrar an Usüli Fahrilislam el-Pezdevi*, nşr.: Abdullah Mahmut ve Muhammed Ömer, Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Buhârî, Ebü Abdullah Muhammed b. İsmail (2010), *Sahîhu'l-Buhârî*, nşr.: Halil b. Me'mun Şiha Beyrut: Daru'l-Marife.
- Büceyrimî, Süleyman b. Muhammed, *Büceyrimî ale'l-Hatib el-Müsemma Tuhfetü'l-Habib ala Şerhi'l-Hatib*, Beyrut: Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Cessâs, Ebu Bekr Ahmed b. Ali Râzî (2007), *Usülü'l-Fikh, Fusûl fi'l-Usûl*, nşr.:

- Uceyl Casim en-Neşemi, Kuveyt: Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslamiyye.
- Cürçani, Ebü'l-Hasan Seyyid Şerif Ali b. Muhammed (2003), *Kitabu't-Ta'rifat*, nşr.: Muhammed Abdurrahman Maraşlı, Beyrut: Daru'n-Nefais.
- Cüveynî, Ebü'l-Meâlî Rüknu'ddîn Abdülmelik b. Abdullâh (1997), *el-Burhân fî Usûli'l-Fıkh*, nşr.: Salah b. Muhammed, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiye.
- Dârimî, Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman, (2000), *Sünen-u Dârimî*, nşr.: Hüseyin Selim Esed, Riyad: Daru'l-Muğni.
- Debûsî, Ebü Zeyd Abdullah b. Muhammed (2007), *Takvîmü'l-Edille fî Usûli'l-Fıkh*, nşr.: Halil Muhyiddin el-Meys, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Ebü Davud, Süleyman b. Eş'as, es-Sicistani (1997), *Sünenü Ebî Davud*, nşr.: İzzet Ubeyd ed-De'as, Muhammed Ali es-Seyyid, Beyrut: Daru' İbni Hazm.
- Ebü Yusuf, Yakub b. İbrâhim (ts), *Kitâbü'l-Asar*.
- Ebu Zehra, Muhammed (2006), *Usûlü'l-Fıkh*, Kahire, Daru'l-Fikri'l-Arabi.
- Ebü Zehv, Muhammed (1984), *el-Hadîs ve'l-Muhaddisun*, Riyad.
- Ebü'l-Hasan Ali b. Ömer (2004), *Sünenü'd-Dârekuunî*, nşr.: Şuayb el-Arnaut, Beyrut: Müesseset'ü-Risâle.
- Ertürk, Mustafa (2010), "Haber- i Vahid", *DİA*, İstanbul, XIV, 349-352.
- Ferra, İbnü'l-Ferra Muhammed b. Hüseyin (1990), *el-Udde fî Usûli'l-Fıkh*, nşr.: Ahmed b. Ali Seyr Mübareki, Riyad.
- Firuzabadi, Ebü't-Tahir Mecdüddin Muhammed b. Yakub (ts), *el-Kamusü'l-Muhit*.
- Gazzâlî, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed (ts), *el-Menhul fi Ta'liki'l-Usul*, nşr.: Muhammed Hasan.
- _____, (2010), *el-Mustasfâ min İlmi'l-Usul*, nşr.: Abdullah Mahmud Muhammed Ömer, Beyrut: Dar'l-Kütübi'l-İlmiye.
- _____, (2006), *Mustasfâ: İslam Hukuk Metodolojisi*, çev.: Yunus Apaydin, İstanbul: Klasik.
- Gündüz, Tufan (2010), "Safevîler", *DİA*, İstanbul, XXXV, 451-457.
- Habbâzî, Ebü Muhammed Ömer b. Muhammed (1983), *el-Muğni fî Usûli'l-Fıkh*, nşr.: Muhammed Mazhar Beka, Mekke: Câmîatü Ümmi'l-Kurâ.
- Hâkim, Ebü Abdullah İbnü'l-Beyyi Muhammed (1997), *el-Müstedrek ale's-Sahihayn*, nşr.: Ebu Abdurrahman Mukbil b. Hadî, Kahire: Dar'ul-Harameyn.
- Hallaç, Abdülvehhab (2003), *İlmu Usûli'l-Fıkh*, Kahire: Daru'l-Hadîs.
- Hamîdullah, Muhammed (2005), *İslam Peygamberi*, çev.: Salih Tuğ, Ankara: İmaj.
- Itr, Nurettin (1993), "Davud ez-Zâhiri", *DİA*, İstanbul, IX, 49-50.
- İbn Abdülber, Ebü Ömer Cemaleddin Yusuf b. Abdullah (1993), *İstizkar* nşr.: Abdülmü'ti Emin Kalâci, Beyrut: Dâru Kuteybe.
- İbn Abidin, Muhammed Emin b. Ömer (1998), *Reddü'l-Muhtar ala Dürrü'l-Muhtar*, nşr.: Muhammed Suphi Hasan, Amir Hüseyin, Beyrut: Daru İhyai't-Türasi'l-Arabi.
- İbn Hazm, Ebü Muhammed b. Ali (ts), *el-İhkam fî Usûli'l-Ahkâm*, nşr.: Ahmed Muhammed Şakir, Beyrut: Daru'l-Ufuki'l-Cedide.
- İbn Hibban, Ebü Hâtîm Muhammed b. Hibban (1993), *Sahihu İbni Hibban*, nşr.: Şuayb el-Arnaut, Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.
- İbn Kesir, Ebü'l-Fida İmadüddin İsmail b. Ömer (2003), *el-Baisü'l-Hasis fî İhtisari Ulumi'l-Hadîs*, nşr.: Ahmed Muhammed Şakir, Kahire: Mektebetü Darü't-Türas.
- İbn Kudâme, Ebü Muhammed Muvaffakuddîn Abdullah b. Ahmed (1999), *el-Muğni*, nşr.: Abdullah b. Abdülmühsin Türki, Abdülfettah Muhammed el-Hulv, Riyad: Dâru Âlemi'l-Kütüb.
- İbn Mâce, Ebü Abdullah Muhammed b. Yezid (2009), *Sünenü İbn Mâce*, nşr.: Ammar Tayyar, Yasir Hasan, Dimaşk: Müessesetü'r-Risâle.

İbn Manzur, Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrerem (ts), *Lisanü'l-Arab* nşr.: Abdullah Ali el-Kebir v.dğr. Kahire: Daru'l-Maarif.

İbn Nüceym, Zeynüddin Zeyn b. İbrâhim (1997), *el-Bahrü'r-Raik Şerhu Kenzi'd-Dekaik*, nşr.: Zekerıyyâ Umeırat, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

İbnü'l-Hümmam, Kemâleddin Muhammed b. Abdülvahid (2003), *Şerhu Fethü'l-Kadir*, nşr.: Abdürrezzak Galip el-Mehdi, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

İltaş, Davud (2010), "Tahâvî", *DİA*, İstanbul, XXXIX, 385-388.

İmrani, Ebü'l-Hüseıyn Yahyâ b. Ebü'l-Hayr (2000), *el-Beyân fî Mezhebi'l-İmam eş-Şâfiî*, nşr.: Kâsım Muhammed en-Nurî, Beyrut: Dâru'l-Minhac.

İsfahani, Ragıb Ebü'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed (ts), *el-Müfredat fî Garibi'l-Kur'an*, nşr.: Muhammed Seyyid el-Keydani.

Kadi Abdülcebbar, Ebü'l-Hasan Abdülcebbar b. Ahmed (ts), *Şerhü'l-Usüli'l-Hamse*, nşr.: Abdülkerim Osman, Mektebetu Vehbe.

Kandemir, M. Yaşar (1997), "Hadis", *DİA*, İstanbul, XV, 27-64.

Karafî, Ebü'l-Abbas Şehabeddin Ahmed b. İdris (1994), *ez-Zahire*, nşr.: Muhammed Hacci, Beyrut: Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî.

Kâsânî, Alaeddin Ebü Bekr b. Mes'ud (2005), *Bedaiü's-Sana'i fî Tertibi's-Şerai'*, nşr.: Muhammed Muhammed Tamir, Kahire: Dar'ul-Hadis.

Kayapınar, Hüseyin (2002), "Kuyular", *DİA*, İstanbul, XXVI, 510-513.

Kevseri, Muhammed Zahid b. el-Hasan (1990), *el-Te'nibü'l-Hatib ala ma Sakahu fî Ebi Hanife mine'l-Ekazib*, nşr.: Ahmed Hayri.

Lamişî, Ebü's-Sena Mahmûd b. Zeyd (1995), *Kitâb fî Usüli'l-Fikh*, nşr.: Abdülmecid Türki, Beyrut: Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî.

Leknevî, Muhammed Abdülhay b. Muhammed (ts), *el-Fevaidü'l-Behiyye fî Teracimi'l-Hanefiyye*, nşr.: Seyyid Muhammed Bedruddin Ebu Firas, Beyrut: Daru'l-Marife.

Mâlik b. Enes, Ebü Abdullah el-Asbahi (2003), *el-Muvatta*, Beyrut: Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi.

Matüridi, Ebu Mansur Muhammed b. Muhammed (ts) *Kitâbü't-tevhid*, nşr.: Bekir Topaloğlu, Muhammed Aruçı, Beyrut: Dar Sader.

Merğınani, Ebü'l-Hasan Burhaneddin Ali b. Ebî Bekr (1995), *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedi*, nşr.: Zalul Yusuf, Beyrut: Daru İhyai't-Türasi'l-Arabi.

Meydanî, Abdülğanî b. Talib (2012), *el-Lübab fî Şerhi'l-Kitâb*, nşr.: Abdürrezzâk el-Mehdi, Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabi.

Mirdad, Ebu'l-Hayr, Abdullah (1986), *el-Muhtasar min Kitabi Neşri'n-Nevr ve'z-Zehar*, nşr.: Muhammed Said el Amudi, Ahmed Ali, Cidde: el-Alem'ül-Marife.

Miroğlu, İsmet (ts), "Fetret Devrinden II. Beyazıd'a Kadar Osmanlı Siyasi Tarihi ", *Büyük İslam Tarihi*, İstanbul: Çağ yayımları, X, 305-307.

Molla Hüsrev, Mehmed Efendi (ts), *Mir'atü'l-Usûl Şerhi-i Mirkâti'l-Vüsûl*, İstanbul: Fazilet.

Muhıbbî, Muhammed Emin b. Fazlullah (ts), *Hulasatu'l-Eser fi A'yanı'l-Karni'l-Hadi Aşer*.

Murtaza, Ebü'l-Kâsım Alemülhüda Ali b. Hüseyin (ts), *ez-Zeria ila Usüli's-Şeria*, nşr.: Ebü'l-Kâsım Gürci, Tahrân.

Nemle, Abdülkerim b. Ali (1999), *el-Mühezzebe fî İlmi Usüli'l-Fkhi'l-Mukaren*, Riyad: Mektebetü'r-Rüşd.

Nesâî, Ebü Abdurrahman Ahmed b. Ali (2001), *Kitab'üs-Süneni'l-Kübrâ*, nşr.: Hasan Abdülmünim, Beyrut: Müessetü'r-Risâle.

Nesefî, Ebü'l-Berekat Hafızüddin Abdullah b. Ahmed (ts), *Keşfü'l-Esrar Şerhi'l-*

Musannef ale'l-Menar, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddin Yahyâ b. Şeref (ts), *el-Mecmu Şerhi'l-Mühezzeb li'ş-Şirâzî*, nşr.: Muhammed Necib el-Mutii, Cidde: Mektebetü'l-İrşad.

Nisaburi, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccac (2010), *Sahih-i Müslim*, nşr.: Muhammed Fuad Abdülbaki, Kahire: Müessesetü'l-Muhtar.

Özel, Ahmet (1989), "Ali el-Kârî", *DİA*, İstanbul, II, 403-405.

Râzî, Ebû Abdillâh Fahreddin Muhammed b. Ömer (ts), *el-Mahsul fî İlmi Usûli'l-Fikh*, nşr.: Taha Cabir Feyyaz el-Alvani, Müessesetü'r-Risâle.

Rûyânî, Ebû'l-Mehasin Abdülvahid b. İsmail (2002), *Bahrü'l-Mezheb fî Furui Mezhebi'l-İmam eş-Şâfiî*, nşr.: Ahmed İzzu İnaye ed-Dımaşki, Beyrut: Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi.

Sâbûnî, Ebî Bekr Nureddin Ahmed b. Mahmut (2000), *el-Bidaye fî Usûl'id-Din*, nşr.: Bekir Topaloğlu, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Sabûnî, Muhammed Ali (2004), *Tefsiru Ayâti'l-Ahkâm mine'l-Kur'ân*, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Sahnun, Abdüsselam b. Saîd (1994), *El-Müdevvenetü'l-Kübrâ*, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Sekkâkî, Ebû Ya'kub Siraceddin Yusuf b. Ebû Bekr (2011), *Miftahü'l-Ulum*, nşr.: Abdulhamit Hindavi, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Semerkandî, Ebû Bekr Alaeddin Muhammed b. Ahmed (1984), *Mizanü'l-Usûl fî Netaici'l-Ukul fî Usûli'l-Fikh*, nşr.: Abdülmelik Abdurrahman es-Sa'dî.

Serahsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ahmed (2005), *Usûlüs-Serahsî*, nşr.: Ebu'l-Vefa el-Afgani, Beyrut: Daru'l-Fikr.

_____, (ts), *el-Mebsut*, Beyrut: Daru'l-Marife.

Seyyid Bey (1915), *Usûl-i Fikh: Medhal*, İstanbul: Matba-i Amire.

Sibiâî, Mustafa (ts), *es-Sünne ve Mekanatüha fî't-Teşri'l İslami*, Daru'l-Varrak.

Subhi es-Salih (1991), *Ulumü'l-Hadîs ve Mustalahuhu*, Beyrut: Dâru'l-İlm li'l-Melayin.

Şaban, Zekiyyüddin (2005), *İslam Hukuk İlminin Esasları: Usûlü'l-Fikh*, çev. İbrahim Kâfi Dönmez, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

Şafî, Ebû Abdullâh Muhammed b. İdris, *el-Üm*, nşr.: Rifat Fevzi Abdulmuttalib, Daru'l-Vefa.

Şâşî, Nizameddin Ebû Ali Ahmed b. Muhammed 2003, *Usûlü'ş-Şâşî*, nşr.: Abdullah Muhammed Halili, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Şâtübî, Ebû İshak İbrâhim b. Musa (2008), *el-Muvafakat fî Usûli'ş-Şeria*, nşr.: Muhammed İskenderani, Adnan Derviş, Beyrut: Daru'l-Kitabi'l-Arabi.

Şevkânî, Ebû Abdullâh Muhammed b. Ali (2011), *İrşadi'l-Fuhul ila Tahkiki'l-Hak min İlmi'l-Usûl*, nşr.: Muhammed Subhi b. Hasan Hallak, Beyrut: Daru İbni'l-Kesir.

_____, (1998), *el- Bedr 'ut-Tali'*, nşr.: Muhammed Ali Bidun, Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Şirâzî, Ebû İshak Cemaleddin İbrâhim b. Ali (1988), *Şerhu'l-Lüma*, nşr.: Abdülmecid Türki, Beyrut: Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî.

Şirbînî, Şemseddin Hatib Muhammed b. Ahmed (1997), *Muğni'l-Muhtac ila Ma'rifeti Meani Elfazi'l-Minhac*, nşr.: Muhammed Halil İtânî, Beyrut: Daru'l-Marife.

Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed (1999), *Tuhfetü'l-Ahyar bi-Tertibi Şerhi Müşkili'l-Asar*, nşr.: Halid Muhammed er-Rabat, Riyad: Dar Belansiyye.

_____, (1994), *Tahâvî, Şerhu Müşkili'l-Asar*, nşr.: Şuayb el-Arnaut, Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.

Teftezânî, Sa'deddin Mesud b. Ömer (1990), *Şerhu Akâidi'n-Neseft*, nşr.: Muhammed

Adnan Derviş, İstanbul: Asitane.

_____(ts), *Şerhü't-Telvih ale't-Tavzih*, nşr.: Zekeriya Umeyrat, Beyrut: Dâru'l-Küttübi'l-İlmiyye.

_____(2007), *el-Mutavvel ala Telhisi'l-Meânî*, nşr.: Abdulhamit Hindavi, Beyrut: Daru'l-Küttübi'l-İlmiyye.

Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa (2011), *Sünenü'l-Tirmizî*, nşr.: Ammar Tayyar ve dğr. Dimaşk: Müessesetü'r-Risâle.

Türkoğlu, İsmail (2010), “Şeybânîler”, *DİA*, İstanbul, XXXIX, 45-47.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988), *Osmanlı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Uzunpostalcı, Mustafa (1994), “Ebu Hanife”, *DİA*, İstanbul.

Yaman, Ahmet ile Halit Çalış, *İslam Hukukuna Giriş*, (2012), İstanbul: İfav.

Yavuz, Yusuf Şevki (1996), “Haber”, *DİA*, İstanbul, XIV, 346-349.

_____(1996), “Haber-i Vahid”, *DİA*, İstanbul, XIV, 52-55.

Yazır, Elmlılı Hamdi (ts), *Hak Dini Kur'an Dili*, Eser Neşriyat.

Zerkeşî, Ebû Abdullah Bedreddin Muhammed b. Bahadır (1992), *el-Bahrü'l-Muhit fi Usûli'l-Fıkh*, nşr.: Abdulkadir Abdullah el-Ânî, Kardaka: Daru's-Safvet.

Zeylâî, Ebû Muhammed Cemaleddin Abdullah b. Yusuf (ts), *Nasbü'r-Raye li-Ehâdisi'l-Hidaye*, Cidde: Müessesetü'r-Reyyan.

Zihni Efendi, Mehmet (1905), *Nimet-i İslam*, İstanbul: Der Saadet.